

UUTTERAT UUSIOKÄYTTÄJÄT

Tehtäväpaketti hävikin minimoimiseen ja uusiokäyttöön

Johdanto

Tämä tehtäväpaketti on luotu Tampereen yliopistolla keväällä 2021 ensimmäistä kertaa järjestettävän Ympäristökasvatuskokeilut pilottikurssin puitteissa. Sen keskeinen tavoite on tehdä ympäristökasvatuksellisesta ajattelusta helposti lähestyttävä ja hauska ilmiö niin ammattikasvattajille, kuin oppilaille ja muille kasvatettavillekin. Tehtäväpaketti sisältää erilaisia tehtäviä, joissa hyödynnetään uusiokäytettyjä materiaaleja. Tuotoksina syntyy esimerkiksi taideteoksia sekä hyötyesineitä. Jokaiseen tehtävään liittyy myös Pohdittavaksi-osio, joka käytännön tehtävien ohella herättelee lasta haastaa ajattelemaan ympäristökasvatuksellisia kysymyksiä. Osa tehtävistä integroituu myös koulumaailman eri oppiaineisiin.

Tehtävien kautta lapsi tai nuori tutustuu uusiokäytettävän materiaalin kytkeytymiseen ympäristöön, eli mistä materiaali on peräisin ja minne se ihmisen tekemien ratkaisujen johdosta päättyy. Tehtävien sisällöt herättelevät ja kannustavat myös pohtimaan muita mahdollisia luovia uusiokäytön ratkaisuja. Tehtäväpaketti soveltuu erinomaisesti käytettäväksi kerhotoiminnan puitteissa, ja tarjoaa myös peruskoulun opettajille ohjeita, ideoita ja työkaluja harjoittaa toiminnallista ympäristökasvatusta koulumaailmassa.

Tehtäväpaketin sisältö on koottu monipuolisesti erilaisia lähteitä käyttäen. Nämä koostuvat niin nettiartikkeleista kuin erilaisten toimijoiden laatimista materiaaleista ja tehtävistä. Kasvatustieteen opiskelijoina olemme kiinnittäneet erityistä huomiota tehtävien mielekkääseen toteuttamiseen käytännössä, tehtävänantojen johdonmukaisuuteen sekä käytettävien materiaalien helppoon saatavuuteen. Haluamme siis, että tehtäväpaketista on mahdollisimman paljon hyötyä kasvatustyön ruohonjuuritasolla,

jossa käytännöllisyys ja struktuuri ovat kaikki kaikessa.

Haluamme kiittää opiskelijatovereitamme Jaana Oksasta upean otsikon tekemisestä sekä Pyry Arolaa digitaalisesti piirrettyjen fantastisten koristekuvien mahdollistamisesta käyttöömmme tehtäväpakettimme visualisoinnissa. Lisäksi kiitämme tehtäväpaketin kokeilun onnistumisesta Pyhämaan 4H-kerhossa keväällä 2021 niin Uki-Kalanti 4H-yhdistyksen hallituksen puheenjohtajaa Johanna Kantosta kuin hallituksen sihteeriä Riina Vainiota. Lopuksi välitämme kiitokset myös kurssimme vetäjille Kirsi Pauliina Kalliolle ja Jani Pulkille, joilta olemme saaneet tukea työssämme.

Sisällysluettelo

Johdanto	1
Vanhoille väriliiduille uusi elämä 1	3
Vanhoille väriliiduille uusi elämä 2	5
Kukkiva kortti kananmunakennosta	7
Vesiväripaletti kuivuneista tusseista	9
Muovipullosta luuta.....	11
Munankuorimosaiikki	13
Tekstiilityö vanhoja housuja hyödyntäen.....	15
Metallijätteestä säilytysrasioiksi.....	17
Lintujen ruokinta-automaatti muovipullosta	19
Vanhasta paperista uutta	21
Ollaan luovia	23
Lähteet.....	25

Vanhoille väriliiduille uusi elämä 1

Oletko koskaan miettinyt, voisiko vanhoja väriliituja käyttää vielä sittenkin, kun niillä piirtäminen ei enää oikein suju? Väriliitupätkiä ei kannatakaan suotta heittää pois, vaan väriliiduista pystyy askartelemaan vielä vaikka mitä! Yksi vaihtoehto on käyttää vanhat väriliidut upeiden kynttilöiden tai tuikkujen valamiseen kierrätysmateriaaliastioihin. Tässä tehtävässä käytetään vanhoja, liian lyhyitä väriliituja tyylikkaiden itsetehtyjen kynttilöiden luomiseen. Katso myös tehtävä ”Vanhoille väriliiduille uusi elämä 2”.

Näitä tarvitset

- vanhoja kynttilänpätkiä
- juomalasi / pullonkorkeja kynttilän astiaksi
- kynttilänsydämiä
- pyykkipoikia tai pinsetit
- säilykepurkki
- kattila ja liesi
- vettä
- pieniä väriliidunpätkiä

Tee näin

1. Laita tyhjä säilykepurkki vesihauteeseen kattilaan.
2. Leikkaa kynttilänpätkistä pois mustuneet sydämet ja laita ne säilykepurkkiin.
3. Lisää säilykepurkkiin pieni pala vahaväriliitua (noin 1–2 cm riippuen siitä, miten voimakkaan värin haluat).
4. Laita kattila hellalle ja lämmitä. Anna kynttilänpätkien ja vahaliidun sulaa kattilassa.
5. Kun kynttilänpätkät ja liidunpala ovat sulaneet, pyörittele säilykepurkkiä tai sekoita sulanutta massaa niin, että väri sekoittuu. Ole varovainen kuumien kattilan ja säilykepurkin kanssa.
6. Pidä pyykkipojalla/pinseteillä kynttilänsydäntä pystyssä lasin keskellä ja kaada varovasti sekoitus lasiin sydämen ympärille.
7. Jos haluat raidallisen kynttilän, sinun täytyy odottaa, että yksi väri ehtii jähmettyä ennen kuin teet seuraavan raidan.

Vinkki!

Voit korvata lasin myös pullonkorkeilla, jolloin valmistat pienempiä tuikkukynttilöitä.

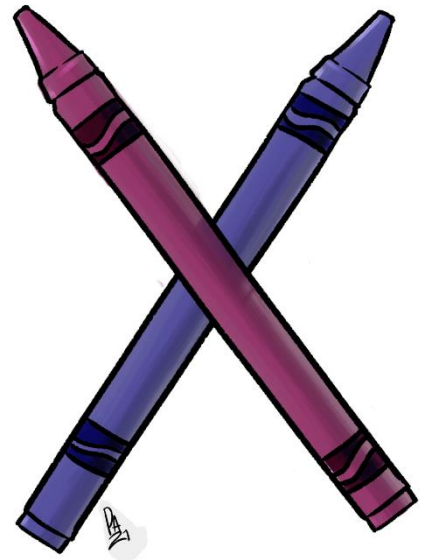

Vanhoille väriliiduille uusi elämä 2

Väriliiduista tehtiin jakson ensimmäisessä osassa kynttilöitä, mutta vanhoja väriliituja voi käyttää muuhunkin. Yhtenä vaihtoehtona on tehdä itse myrkytöntä muovailuvahaa. Aina ei siis ole tarve ostaa muovailuvahaa kaupasta, vaan sitä voi tehdä itse hyödyntäen kotona jo olevia materiaaleja. Olethan varovainen kuumennettaessa ja sulattaessa vahaliituja!

Näitä tarvitset

- 2 dl vehnä jauhoja
- 1 rkl maissitärkkelystä
- 1/2 dl suolaa
- 2 dl vettä
- pala myrkytöntä sopivan väristä vahaliitua
- vanha kattila
- paistinlasta
- muovipussi

Tee näin

1. Laita kattila liedelle ja liesi lämpenemään.
2. Lisää lämmentyneeseen kattilaan vahaliidun pala ja anna liidun sulaa. Anna värin levitä tasaisesti kattilan pohjalle.
3. Ota kattila pois levyiltä ja kaada sinne 1/2 dl suolaa. Sekoita väri suolaan paistinlastalla.
4. Lisää mukaan 2 dl vehnä jauhoja ja reilu ruokalusikallinen maissitärkkelystä. Sekoita hyvin.
5. Kaada sekaan 2 dl vettä ja sekoita, kunnes seos on tasaista.
6. Nosta kattila liedelle ja lämmitä koko ajan sekoittaen. Vedä paistinlastalla koko ajan kattilan pohjaa pitkin. Taikinan kokoon keittäminen ja sekoittaminen voi vaatia hiukan voimaa. Koko massasta on tarkoitus saada yksi ainoa möykky.
7. Kun taikina on muuttunut yhdeksi möykkyksi, siirrä se pöydälle. Vaivaa möykkyä pöydällä, kunnes se tuntuu sopivalta.
8. Nyt vaha on valmista leikkeihin!
9. Säilytä muovailuvahaa muovipussissa.

Kukkiva kortti kananmunakennosta

*Kukkia, yrttejä, puskia, pensaita. Vihreät lehdet, heiluttaa tuuli.
Bzz, bzz, bzz. Ampiaisen surisee, kun mettä imee imukärsä suuri.
Pienihän on olento, aivan pikkuruinen.
Työn tämän arvokkaan, tekee hyönteinen?
Miksi sitten kasvattaa, vihreää tai kukkivaa?
Koska se on kaunista, ihanaa ja makoisaa.
Ympäristölle teet tällöin hyvää ja voit vetää syvään henkeä.
Kasvien kasvu ei paljon vaadi - tekosyyksi ei kelpaa "En kerkeä".*

Näitä tarvitset

- kananmunakenno
- tehosekoitin
- siivilä ja pala kangasta
- siemeniä
- leivinpaperia
- kaulin
- kartonkia korttiin
- kaksipuolista teippiä

Tee näin

1. Silppua kananmunakenno pieniksi paloiksi tehosekoittimeen. Kaada päälle vettä siten, että silppu kostuu, muttei jää veteen lillumaan. Anna massan imeä vettä puolesta tunnista tuntiin.
2. Aseta tehosekoittimen kansi paikoilleen ja pyöritä silppu tasaiseksi massaksi. Laita siivilään pala kangasta siten, että voit valuttaa ylimääräiset vedet pois paperimassasta kankaan läpi. Massan tulee olla kaulittavissa, mutta liiallinen kosteus saattaa laittaa siemenet itämään liian aikaisin.
3. Kaada paperimassa kulhoon ja sekoita joukkoon haluamasi siemenet. Voit käyttää esimerkiksi kukkien tai erilaisten yrttien siemeniä.
4. Kaada massa leivinpaperille ja aseta toinen leivinpaperi massan päälle. Painele ja kauli varovasti massa tasaiseksi. Poista päällimmäinen leivinpaperi ja anna levyn kuivua. Tavoitteena on kuivattaa levy mahdollisimman nopeasti, etteivät siemenet alkaisi vielä itää.
5. Kun levy on kuiva, voit leikata levyn kortin muotoon saksilla tai kostuttaa pohjaa siveltimellä ja repiä varovasti kappaleen irti.
6. Liitä siemenkortti kartonkipohjaan kaksipuolisella teipillä, jotta osan voi myöhemmin irrottaa.
7. Kun haluat idättää siemenkortin, laita se mullan joukkoon ja kastele säännöllisesti. Jos kortti sisältää rairuohoa tai versoina syötäviä yrttejä, kortin voi laittaa lautaselle ja kostuttaa sumutepullolla, jolloin siemenet alkavat itää suoraan kortista.

Vinkki!

Kirjoita korttiisi siemenkortin käyttöohjeet tai liitä ne kortin mukaan.

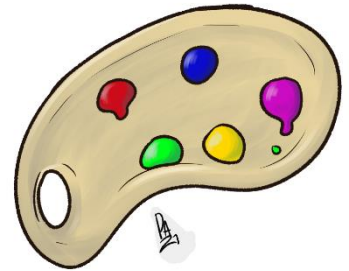

Vesiväripaletti kuivuneista tusseista

Kieputellen, hypähdellen, hyppelehti värinappi. Ei ollut mikään tappi. Muodostunut tussista, vanhasta. Suositteli kirpputoria, karttoi supermarketia. Pelkäsikin vähän, väkijoukkoa. Ostoskassessa, muovituotantoa. Halusi saada aikaan muutosta. Uskalsi ja yritti. Kuivuneeseen tussiin törmäsi. Tutustui. Hymyili ja naurahti. Löysi sydänystävän. Palettiin pomppasi, kera muiden kaltaisten. Antoi tilaa taiteelle. Kannusti ja arvosti. Kuivuneista tusseista, vesiväripaletti.

Näitä tarvitset

- mahdollisimman paljon erivärisiä, kuivuneita tusseja
- lasipurkkeja – yksi jokaiselle tussin värille
- vettä

Tee näin

1. Lajittele tussit väreittäin eri kasoihin. Voit yhdistää saman värin eri sävyjä ja laittaa esimerkiksi keltaiset ja oranssit tussit yhteen kasaan ja vaaleanpunaiset ja punaiset toiseen. Tärkeintä kuitenkin on, ettet sekoita keskenään eri värejä, koska niistä syntyy vain likaista väriä.
2. Poista tusseista korkit.
3. Ota esille yhtä monta lasipurkkia kuin sinulla on tussikasoja.
4. Kaada purkkeihin muutaman sentin syvyydeltä vettä.
5. Laita tussit purkkeihin kärki alaspäin.
6. Anna liota viikon ajan.
7. Kun tussit ovat värjänneet veden voimakkaan värisiksi, vesivärit ovat valmiita käytettäväksi!
8. Ellet käytä kaikkia värejä kerralla, sulje purkkien kannet.

Vinkki!

Sopivia lasipurkkeja ovat esimerkiksi pilttipurkit, koska niissä on kannet.

Pohdittavaksi

- Mistä kaikkialta kuivuneita tusseja tulee?
- Miksi kuivuneiden tussien uusiokäyttö on järkevää?
- Keksitkö keinoja, joilla voit pidentää tussien käyttöikää?

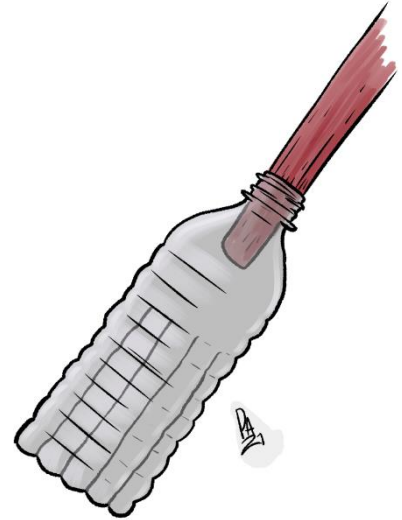

Muovipullosta luuta

Muovipulloja voi kierrättää kaupoista löytyviin pullonkeräys-automaatteihin, joista saa pulloja vastaan panttikuitin. Yksi vaihtoehto esimerkiksi pantittomien muovipullojen hyödyntämiseksi on tehdä niistä hyödyllinen luuta!

Näitä tarvitset

- 1,5 l / 2 l muovipulloja
- vanha harjanvarsi/suora keppi
- sakset
- puukko
- vasara
- nauloja

Tee näin

1. Saadaksesi tuuhean luudan, käytä useampaa pulloa.
2. Poista muovipulloista korkit ja etiketit. Pese pullot huolellisesti. Korkit kannattaa säästää esimerkiksi tuikkukynttilöitä varten.
3. Leikkaa muovipulloista pohjat irti puukolla ja saksilla.
4. Jätä yhteen pulloista kaula talteen, mutta leikkaa se muista pois käyttäen apuna puukkoa ja saksia. Kaula on hyvä leikata kohdasta, jossa pullo muuttuu leveämmäksi.
5. Leikkaa pullojen alareunaan eli "helmaan" saksilla viiltoja noin 1 cm välein. Näin syntyvät luudan harjakset.
6. Veistä harjanvarren/kepin pää ohuemmaksi niin, että se mahtuu pullon kaulasta sisään.
7. Leikkaa pulloihin, joiden kaula on katkaistu, viilto kylkeen, jotta niiden ympärystä voi venyttää.
8. Aseta kaulallinen pullo kaulattomien sisälle.
9. Työnnä harjanvarsi/keppi pullonkaulasta sisään.
10. Vasaroi nauloja pullojen kyljistä sisäänpäin, jotta pullot kiinnittyvät toisiinsa.

Munankuorimosaiikki

Olet varmasti huomannut leipoessasi, että kananmunankuoria syntyy usein vino pino. Oletko koskaan ajatellut, että niitä voisikin hyödyntää askartelussa? Yksi hyvä keino on kierrättää kananmunankuoret biojätteiden seassa, jossa ne muuttuvat aikanaan mullaksi, mutta muitakin keinoja löytyy. Yksi tällainen on munankuorimosaiikki. Mosaiikkipintaa voi tehdä niin ruukkuihin, pahville kuin käyttää apuna vesivärimaalauksessakin. Lisäksi työssä voi hyödyntää vaikkapa vanhoja, muuten jo kulahtaneita saviruukkuja tai esimerkiksi tapetoinnin jälkeen jäänyttä liisteriä liiman sijaan. Voit käyttää munankuorimosaiikin teossa mielikuvitustasi: mosaiikilla voi päällystää rasioita, purkkeja, tarjottimia, kynttilänjalkoja, koruja, avaimenperiä, taulukehyksiä tai jopa kokonaisia huonekaluja.

Näitä tarvitset

- munankuoria, joista on poistettu kalvo
- pohja, johon munankuoret kiinnitetään (esim. kukkaruukku)
- hiomapaperi
- pohjamaali
- liima (yleis- tai puuliima)
- värit (peite- tai vesivärit, silkkimaali)
- lakka (vesiohenteinen kalustelakka tai venelakka)
- siveltimiä
- askarteluveitsi
- leivinpaperia
- käsipyyhkeitä tai rättejä

Tee näin

1. Huuhtelee kananmunankuoret ja irrota sisäpinnalta kalvo.
2. Kun munankuoret ovat kuivia, levitä sormella ohut kerros liimaa koristelemasi esineen pinnalle.
3. Asettele munankuorta liiman päälle ja paina munankuori rikki esinettä vasten leivinpaperilla, jolloin sormiin ei tartu liimaa eikä munankuoret irtoa esineestä.
4. Kuivata liimaa noin tunnin ja hio pinta hiomapaperilla, kunnes pinta on sileä.
5. Mikäli haluat maalata munankuorimosaiikin jonkin väriseksi, voit lopuksi tehdä sen siveltimiä apuna käyttäen.
6. Viimeistele työsi töpöttämällä vesiliukoista lakkaa esineen pintaan.

VINKKI (tarkkarajainen kuvio):

1. Piirrä suunnittelemasi kuvio pohjamaalatun esineen pintaan pohjasta erottuvalla värillä.
2. Täytä kuvio liimaamalla munankuoria kuvion reunoja myöten. Ei haittaa, mikäli kuorenpalat ylittävät tässä vaiheessa ääriiviivan.
3. Kun liima on kuivunut, leikkaa askarteluveitsellä kuvio valmiiksi.

Vinkki!

Voit tehdä myös tarkkarajaisia kuvioita esineeseesi.

Pohdittavaksi

- Miksi kananmunankuoria voidaan antaa syötäväksi esimerkiksi koirille, kanoille tai jopa hamstereille? Mitä kananmuna siis sisältää runsaasti?
- Mitä muita askarteluja keksit, joissa voit hyödyntää kananmunia?
- Kaikki ihmiset eivät halua käyttää kananmunia ruoanlaitossa tai muuten. Pohtikaa yhdessä, mistä tämä johtuu ja miksi kaikkien mielipiteet ovat tärkeitä ja hyväksyttäviä?
- Mitä tarkoittaa, kun kaupan hyllyllä lukee kananmunapaketissa "Vapaan kanan munia"? Pohtikaa yhdessä opettajan/ohjaajan kanssa.

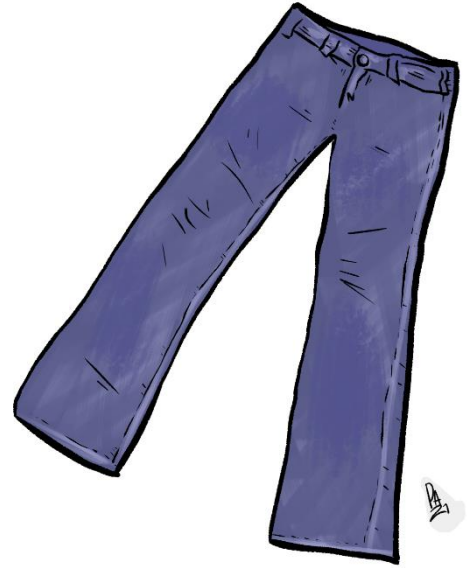

Tekstiilityö vanhoja housuja hyödyntäen

Taskussa reikä, eikä! Ehditkö ommella, etkö muka ehdi? Päästäni en keksi, reikä on reikä. Parsitko kuntoon, paikkaatko kolon, ehjät housut tekis hyvän olon. Risat pöksyt, jalkaani en laita. Taskusta voi tavarat tippuu, enää en löydä mun avainnippuu. Lompakkokin hukkuu, vaikei ollut reikä suuri. Kai se kasvoi, oli vain huono tuuri. Ehkä pitäis housuille muuta käyttöä keksiä, ei oo kiva jatkuvasti töpeksiä. Utta tavaraa vanhasta, tarvitaan vain vähän kangasta. Voit tehdä sä pikkulaukun - taikka känny pussin – mielikuvituksellisin ajatuksin.

Näitä tarvitset

- vanhoja housuja (esim. farkkuja)
- ompelukone ja ompelulankaa
- suunnittelupaperia
- voipaperia kaavojen tekoon
- nuppineuloja
- pohjakangasta suunnitelmasi mukaan
- koristeita (esim. nappeja tai värillisiä vetoketjuja)

Tee näin

1. Suunnittele paperille haluamasi työ, johon voit hyödyntää vanhoja housuja.
2. Piirrä voipaperille kaavat, mikäli tarpeellista. Leikkaa kaavat irti ja kirjoita niihin osien nimet.
3. Leikkaa vanhoista farkuista tai muista kestävästä housuista haluamasi palat irti kaavoja apuna käyttäen. Voit hyödyntää esimerkiksi farkkujen taskuja.
4. Mikäli sinulla on monet farkut, yksi mahdollinen idea on tehdä seinälle ripustettava lokerikko, jossa on 6-12 farkkutaskua ommeltuna siten, että taskuja voi käyttää lokeroina.
5. Sulaisen personoidun muistikirjan saat, mikäli leikkaat farkkujen taskun tai muun haluamasi palan muistikirjan kannen kokoiseksi ja liimaat sen vahvalla liimalla kirjan etu- ja takakansille.
6. Kaikkia tekemiäsi töitä voit koristella haluamallasi tavalla, esimerkiksi käyttämällä erilaisia kankaita, nappeja, nauhoja tai ompeleita.

Pohdittavaksi

- Mistä käytössä oleva uusiokäyttömateriaali on peräisin? Mitä kaikkea on tarvittu sen tuottamiseen ja miten se on vaikuttanut maapalloon, jossa elämme?

- Miten muuten tekstiilejä voi kierrättää?

- Mihin materiaali päätyisi ilman uusiokäyttöä?

- Mitä tavaroita olet itse hankkinut viimeksi? Mikä niistä oli sinulle kaikkein tärkein? Minkä tavaran olisit ehkä voinut jättää hankkimatta?

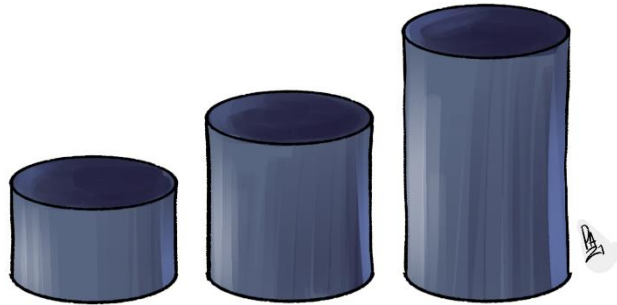

Metallijätteestä säilytysrasioiksi

Useista pakkausmateriaaleista kertyy erilaista metallijätettä hävitettäväksi. Aina metallijätettä ei kuitenkaan tarvitse viedä metallinkeräyslaatikkoon, vaan voit hyödyntää sitä toisessa tehtävässä. Säilytysrasioiksi sopivat esimerkiksi peltiset keksi- tai makeispurkit, joissa on kansi. Kukka- tai kynäpurkkeina voi käyttää perinteisiä metallitölkkejä, joissa on ollut esimerkiksi persikkaa, tomaattimurskaa tai vaikka ananasta. Eri kokoisille metalliastioille löytyy erilaiset käyttökohteet.

Näitä tarvitset

- tyhjiä säilyketölkkejä ja peltirasioita
- kiiltävää alkydimaalia, esim. Miranol
- pieni tasoitussivellin
- puukko, pala kontaktimuovia
- kynä, viivoitin ja paperiveitsi
- hienoa hiomapaperia
- suojakäsineet
- lakkabensiiniä tai pensselipesua

Tee näin

1. Liota lämpimällä vedellä paperietiketit irti purkeista. Pese ja kuivaa purkit.
2. Mikäli etiketistä jää liimaa purkin pintaan, se irtoaa parhaiten puukolla raaputtaen. Mikäli puukko naarmuttaa pintaa, voi naarmut pyyhkiä hiomapaperilla.
3. Kaada maalia matalaan astiaan ja sävytä halutessasi toisella värillä sekoittaen lopuksi sävy tasaiseksi. Kokeile tämän jälkeen maalaamista säilykepurkkiin ennen siirtymistä peltirasioiden maalaamiseen.
4. Maalaa aina urien suuntaisesti ja käytä maalia mahdollisimman vähän, mutta peittävästi.
5. Maalattuasi pinnan, sivele pinta toiseen kertaan ilman lisämaalia. Näin saat tasaisen pinnan.
6. Kuivata purkki mieluiten vaakatasossa siten, että saumakohta on alhaalla. Kuivuminen kestää vuorokauden tai pari ja maalin kovettuminen kestää vielä pidempään.
7. Voit maalata purkit halutessasi myös sisäpuolelta. Anna jälleen kuivua.
8. Koristeluun tarvitset kontaktimuovia, kynää, viivoitinta ja paperiveistä. Piirrä haluamasi merkki tai kirjain kontaktimuoville ja leikkaa se paperiveitsellä irti. Siirrä sabluunasi haluamaasi kohtaan metallipurkkia tai peltirasiaa ja painele kontaktimuovi kiinni.
9. Maalaa kuvio siveltimellä tai töpöttele maali vaahtomuovipalalla tai sienellä.
10. Nosta kontaktimuovisabluuna tarran kulmasta ja vedä se varovasti pois. Anna jälleen maalin kuivua noin vuorokauden.
11. Puhdista sivellin lakkabensiinillä tai pensselipesulla lopettaessasi maalaamisen.

Vinkki!

Piirrä kirjain peilikuvana tehdessäsi sen kontaktimuovin paperipuolelle.

Lintujen ruokinta-automaatti muovipullosta

*Talvella tuiskuaa, puuterilunta.
Näenkö mä siemenen vai onko se unta?
Nälkä kurnii vatsassani mun,
siemenen tai kaksi kun saisin suuhun.
Takkatuli tuvassa räiskyy,
kylmyys sisältä jo väistyy.
Oravalle automaatti liian vaikea on – ähäkutti!
Pikkulintu näki, kun sitä vallan suututti.
Linnuille siemeniä anna,
säkeittäin niitä kotiin kannan.*

Näitä tarvitset

- 2 tyhjää muovista pulloa (esim. mehu- tai mäntysuopapullo, toinen pullo toista pulleampi)
- puukko
- narua
- neljä isoreikäistä helmeä tai nappia

Tee näin

1. Katkaise muovipulloista soukempi muutaman sentin pästä pohjasta. Pohjaosaan laitetaan siemenet, kaulaosasta tulee säiliö siemenille.
2. Tee puukkoa apuna käyttäen pohjaosan vastakkaisille puolille kaksi reikää noin sentin päähän reunasta. Ole varovainen, ettet saa haavaa sormeesi.
3. Tee vastaavasti reiät myös pullon kaulaosaan suurin piirtein siihen kohtaan, missä pullo on jo lähes pohjansa levyinen.
4. Kiinnitä pullon pohja naruilla suuosaan siten, pullon suu jää jonkun sentin päähän pohjasta, mutta kuitenkin pohjaosan sisään.
5. Solmimista helpottaa, mikäli solmit narujen päihin helmet tai napit, jotka eivät mahdu solahtamaan ulos tekemistäsi rei'istä.
6. Tee siemensäiliön yläosaan noin kolmen sentin päähän reunasta vielä kaksi reikää. Pujota ripustusnaru reikien läpi ja solmi se lenkiksi.
7. Leikkaa lopuksi leveämmästä pullosta pohja pois noin kahden sentin korkeudelta.
8. Aseta leveämpi pullo siemensäiliön kanneksi.
9. Täytä automaatti esimerkiksi auringonkukansiemenillä ja ripusta se puunoksalle talvea vasten.

Vinkki!

Voit koristella ruokinta-automaattia haluamallasi tavalla.

Vanhasta paperista uutta

Käytetystä paperista voi tehdä uusiopaperia. Samalla opitaan mistä ja miten uusiopaperia valmistetaan. Tämä tehtävä vaatii jonkin verran valmistelua, mutta se kannattaa!

Näitä tarvitset

- keräyspaperia (vanhoja sanomalehtiä, kopiopaperia, piirustuspaperia)
Huom! Vanhoista sanomalehdistä tulee tummaa paperia, koska ne sisältävät paljon painomustetta. Älä käytä aikakauslehtien kiiltävää paperia. Siinä on liikaa väriä ja kemikaaleja.
- suuren laakean astian, tiskialtaan tai esim. lasten kylpyammeen
- 2–3 sankoa
- lämmintä vettä
- sauvasekoittimen tai sähkövatkaimen
- puukauhan
- puuliimaa
- desilitramitan
- ison leikkuulaudan tai kirjoituslavan
- pyyheliinoja ja siivousträttejä
- kaulimen
- materiaalia puukehikkoa varten (ks. alla)
- puuvillakankaan paloja, esim. vanhaa lakanakangasta, samankokoisia kuin puukehikon sisällä oleva hyttysverkko (tehdään valmisteluvaiheessa, ks. alla)

Valmistelut ennen toteutusta

Valmista litteä suorakaiteen muotoinen kehikko puurimoista, kulmaraudoista ja hyttysverkosta. Käytä nitojaa tai vasaraa ja pieniä nupinauloja, kun kiinnität hyttysverkon esim. 27 × 15 cm kokoiseen kehykseen.

Revi ja silppua keräyspaperi ja laita likoamaan yhteen tai kahteen lämpimällä vedellä täytettyyn sankoon noin vuorokaudeksi.

Tee näin

1. Ota kaikki tarvikkeet esiin ja aseta leikkuulauta tai alusta tiskipenkille tai vastaavalle tasaiselle alustalle. Laita alustan alle pyyheliina.
2. Kaada paperimassan liotusnestettä tyhjään sankoon, jotta voit tarvittaessa kaataa sitä helposti takaisin. Kaada loput paperimassasta astiaan tai altaaseen.
3. Sekoita märät paperinpalat sauvasekoittimella tai sähkövatkaimella vellimäiseksi. Sekoita massaan lisää (lämmintä) vettä kunnes koostumus on sopiva. Mitä ohuempi massa, sitä ohuempi paperi ja päinvastoin.
4. Sekoita pieni määrä puuliimaa, korkeintaan teelusikallinen, kahteen desilitraan vettä ja lisää se paperivelliin. Liiman ansiosta paperille on helpompi kirjoittaa. Sekoita puukauhalla.

Jatkuu seuraavalla sivulla!

5. Laita kankaanpala hytysverkkokehikon päälle ja upota kehikko varovasti paperimassaan.
6. Nosta kehikko varovasti niin, että kankaan päälle jää tasainen kerros paperikuitua. Anna veden valua pois. Tässä vaiheessa paperia voi muotoilla ja sen voi myös halkaista. Laita kankaanpala kuitukerroksen päälle siten, että kuitumassa jää kahden kankaanpalan väliin ja kumoa se alustalle.
7. Aseta kankaan päälle kuivaa sanomalehtipaperia tai pyyheliina ylimääräisen veden poistamiseksi. Kauli, poista päällimmäinen kankaanpala ja anna kuivua tasaisella alustalla kankaanpalan päällä.
8. Tee samalla tavalla lisää paperia. Sekoita paperimassaa astiassa ennen jokaista muotoilua, muuten paperikuidut painuvat hetken kuluttua pohjaan.
9. Anna paperiarkkien kuivua 1–2 vuorokautta ennen käyttöä, ellei niitä prässätä.

Jos haluat valmistaa paperia, jolle on helpompi kirjoittaa, paperin voi prässäätä kasviprässäissä tai painavan kirjakasan alla. Jos prässäät paperia, muista vaihtaa kangas/sanomalehti joka päivä.

Pohdittavaksi

- Mitä muita käyttötarkoituksia keksit vanhalle keräyspaperille?
- Mistä kaikkialta keräyspaperia kertyy?
- Miten pystyt vähentämään syntyvän keräyspaperin määrää?

Vinkki!

Voit värjätä paperimassan punajuurien keitinliemellä tai vahvalla teellä! Voit myös koristella osan paperista esim. silkkipaperilla tai kuivatuilla ja prässätyillä kasveilla ennen kuin laitat paperin kuivumaan.

Ollaan luovia

Voit itsekin käyttää mielikuvitustasi ympäristön suojelemisen hyväksi. Mitä itsellesi turhaa, ehkä pois heitettäväksi ajateltua löydät omista kaapeistasi? Siivotessasi kaappeja, mitä jos et heittäisikään kaatopaikalle turhaa tavaraa, vaan lähtisit ideoimaan niistä uusiokäytön avulla ja tarvikkeita tuunaten jotain uutta ja mielenkiintoista? Voit saada vanhoja esineitä hyödyntäen aikaiseksi käyttökelpoista ja hyödyllistä tavaraa, joiden avulla voit välttää yhden kaupparesun. Keksi mitä villimpiä ideoita yksin tai yhdessä kaverisi kanssa! Voit käyttää alla olevaa listaa apuna kirjoittaessasi ylös tarvikelistaa ja työvaiheita.

Näitä tarvitset

-
-
-
-
-
-

Tee näin

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

utterat uusiokäyttäjät

TEHTÄVÄPAKETTI HÄVIKIN MINIMOIMISEEN JA UUSIOKÄYTTÖÖN

Pohdittavaksi

- Montaako roskeen menevää esinettä tai tavaraa pystyit hyödyntämään uudelleen?
- Olisiko tuunaamiasi tai uudelleenkäyttämiäsi tavaroita voinut kierrättää?
- Piirrä kuva valmiista tuotoksestasi ja nimeä se. Voit myös värittää kuvan.

Lähteet

- Creative Ideas – DIY Broom from Plastic Bottles. <https://www.icreativeideas.com/creative-ideas-diy-broom-from-plastic-bottles/>
- Kotiliesi. 2016. DIY: Ota taskut talteen ja ripusta seinälle – helppo säilytysratkaisu pienesineille. <https://kotiliesi.fi/kasityo/askartelu-ja-diy/diy-ota-taskut-talteen-ja-ripusta-seinalle-helppo-sailytysratkaisu-pienesineille/>
- Kotiliesi. 2020. Oho! Tästä kortistahan kasvaa kukkia - katso ohje ja askartele kukkiva kortti kananmunakennosta. <https://kotiliesi.fi/kasityo/askartelu-ja-diy/kukkiva-kortti-ohje/>
- Meillä kotona. 2015. Kierrätä metallijäte säilytysrasioiksi. <https://www.meillakotona.fi/artikkelit/kierrata-metallijate-sailytysrasioiksi>
- Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy. Lintujen ruokinta-automaatti juomapullostasta. https://www.kierratyskeskus.fi/myymalat_ja_palvelut/kadentaitopalvelu_napra/oiva-askarteluopas/mita_tasta_materiaalista_tekisin/ohjeet/lintujen_ruokinta-automaatti_juomapullostasta
- Stormossen. 2020. Ideoita ympäristökasvatukseen. Teemoina lajittelu, kierrätys ja kestävämpi koulu. <https://www.stormossen.fi/wp-content/uploads/2020/08/Ideoita-ymparistokasvatukseen.pdf>
- Yle. 2015. Tee itse vesivärit kuivuneista tusseista. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/09/03/tee-itse-vesivarit-kuivuneista-tusseista>
- Yle. 2016. Kananmunankuoria voi myös kierrättää - Näin syntyy kotimosaiikki. <https://yle.fi/uutiset/3-8692914>
- Yle. 2018. Askartelu ja käsityöt. Tee muovailuvahaa, kynttilöitä tai uusia väriliituja vanhoista väriliidunpätäkistä. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/06/20/tee-muovailuvahaa-kynttiloita-tai-uusia-variliituja-vanhoista>